KOMENDANT
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO ODDZIAŁU
STRAŻY GRANICZNEJ
im. gen. bryg. Stefana Pasławskiego

Kętrzyn, dnia 3 października 2025 r.

WM-NK-SSAM.0910.3.2025

Egz. pojedynczy

Pani ppłk SG Anna PARFIANOWICZ

KOMENDANT
Placówki Straży Granicznej

w Olsztynie
adres: AE:PL-62308-75197-SRFFF-15

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat: „*Postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu”,* ujętej w rocznym planie kontroli Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej na 2025 r., realizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Olsztynie, ul. Augustowska 23 A, 10-683 Olsztyn.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej* (Dz. U. z 2020 r., poz. 224 z późn. zm.). Czynności kontrolne w okresie od 29 kwietnia 2025 r. do 30 sierpnia 2025 r. przeprowadził zespół kontrolerów w składzie:

- kierownik zespołu – st. chor. sztab SG Marta SUDENIS-HUKOWICZ – starszy specjalista Wydziału Kontroli W-MOSG, nr upoważnienie 3/2025;
- członek zespołu - st. sierż. SG Aleksandra BIELSKA – starszy kontroler Zespołu KRG Grupy Granicznej Placówki Straży Granicznej w Bezledach - delegowana do czasowego pełnienia służby do Wydziału Kontroli W-MOSG, nr upoważnienia nr 3/I/2025

Kierownikiem komórki kontrolowanej w okresie objętym kontrolą była ppłk SG Anna PARFIANOWICZ – Komendant Placówki Straży Granicznej w Olsztynie.

I. ZAKRES KONTROLI

Przedmiot kontroli:

a) rozwiązania organizacyjno-porządkowe dotyczące realizacji postępowań administracyjnych w sprawach o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu;
b) prowadzenie postępowań w sprawach o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu;
c) sprawowanie nadzoru w przedmiotowym zakresie.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2025 r. do 31 marca 2025 r.

II. OBSZARY PODDANE OCENIE

1. Rozwiązania organizacyjno – porządkowe.
2. Prowadzenie postępowań w sprawie zobowiązania cudzoziemców do powrotu.
3. Sprawowanie nadzoru.

III. CEL KONTROLI

a) ocena działalności jednostki kontrolowanej w zakresie realizacji ustawowych zadań z zakresu postępowań administracyjnych w sprawach o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu na podstawie ustalonego stanu faktycznego przy zastosowaniu kryterium legalności i rzetelności;
b) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości - ustalenie ich zakresu, przyczyn i skutków oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także sformułowania zaleceń zmierzających do usunięcia nieprawidłowości.

IV. OCENA KONTROLOWANEJ DZIAŁANOŚCI

W świetle dokonanych przez zespół kontrolny ustaleń w oparciu o przyjęte kryteria legalności i rzetelności oraz mierniki, funkcjonowanie Placówki SG w Olsztynie w badanym obszarze i okresie **oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.**

Do oceny przedmiotu objętego kontrolą przyjęto trzystopniową skalę ocen: ocena pozytywna, ocena pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocena negatywna.

Ocenę sformułowano na podstawie poniżej przedstawionych ustaleń wynikających z przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz ocen cząstkowych poszczególnych obszarów objętych kontrolą.

1. **Rozwiązania organizacyjno – porządkowe w zakresie czynności związanych z zakresem kontroli z uwzględnieniem obowiązku realizacji zadań zamieszczonych w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy realizujących i nadzorujących przedmiotowe zadania – oceniono pozytywnie:**

Pozytywnie oceniono działania polegające na:

- delegowaniu realizacji obowiązków z zakresu postępowań administracyjnych w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu w wewnętrznym podziale zadań;

- wskazaniu w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień osób realizujących zadania z zakresu prowadzenia postępowań w sprawach zobowiązania cudzoziemców do powrotu.

Stwierdzono następujące uchybienia:

- upoważnienia do czynności służbowych takich jak prowadzenie postępowań i wydawanie w imieniu Komendanta Placówki Straży Granicznej w Olsztynie decyzji m. in. o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz czynności kancelaryjnych zawierały nieaktualne publikatory;

- brak zapisu w zakresie obowiązków Zastępcy Komendanta PSG w Olsztynie dotyczącego nadzorowania pełnienia służby, w zakresie zadań realizowanych przez Grupę ds. Cudzoziemców, Grupę Służby Granicznej oraz samodzielnych stanowisk.

2. Prowadzenie postępowań w sprawie zobowiązania cudzoziemców do powrotu oceniono <u>pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości</u>

<u>Pozytywnie oceniono działania polegające na:</u>

- wydawaniu decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu przez uprawnione osoby zgodnie z art. 310 ustawy *o cudzoziemcach;*

- rejestrowaniu spraw dotyczących zobowiązań cudzoziemców do powrotu w systemie teleinformatycznym POBYT v. 3 oraz ZOB SOC CBD SG;

- pobraniu odcisków linii papilarnych zgodnie z art. 324 ust. 1 ustawy *o cudzoziemcach*;

- wskazaniu w wydanych decyzjach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu terminu zakazu ponownego wjazdu oraz określaniu długości terminu zakazu ponownego wjazdu;

- pouczaniu cudzoziemca o:
  - obowiązku niezwłocznego wyjazdu – art. 302 ust 1 pkt 1-8 i 10-16 ustawy *o cudzoziemcach;*
  - możliwości złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – art. 304 ustawy *o cudzoziemcach;*
  - możliwości skorzystania z pomocy w dobrowolnym powrocie – art. 335 ust. 3 ustawy *o cudzoziemcach;*
  - organizacjach pozarządowych zajmujących się udzielaniem cudzoziemcom pomocy,
    w tym pomocy prawnej – art. 328 ustawy *o cudzoziemcach;*

- zapewnianiu cudzoziemcowi możliwość korzystania z pomocy tłumacza w przypadku kiedy cudzoziemiec nie władał w wystarczającym stopniu językiem polskim – art. 327 ust 1 ustawy *o cudzoziemcach;*

- w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu wydanej bez określenia terminu dobrowolnego powrotu wskazywano państwo do którego cudzoziemiec powraca – art. 315 ust. 4 ustawy *o cudzoziemcach;*

- odnotowywaniu w dokumencie podróży cudzoziemca wydanie decyzji zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu zgodnie z art. 323 ustawy *o cudzoziemcach*;

<u>Stwierdzono w trakcie kontroli następujące uchybienia:</u>

- w aktach sprawy błędnie wskazano, że cudzoziemiec nie figuruje w dostępnych zasobach baz danych (SIS R);

- błędnie wskazano datę wydania decyzji;
- niezgodnie z art. 66a *Kodeksu postępowania administracyjnego* prowadzono metryki sprawy;
- w 1 przypadku przyczyną zwłoki zakończenia postępowania była konieczność wyczerpującego zebrania materiału dowodowego. Jednakże nie znalazło to potwierdzenia w dokumentacji postępowania.

Stwierdzono nieprawidłowości:

- nie stosowano pouczeń wynikających z rozporządzenia nr 2016/679 (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 r. *w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych* - „RODO";

- używano „*pouczenia o zasadach i trybie postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu",* które w swojej treści zawierały błędne zapisy o:
  - terminie do wniesienia odwołania od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz o Organie do którego wnosi się przedmiotowe odwołanie;
  - okresie trwania zakazu ponownego wjazdu na terytorium RP i innych państw obszaru Schengen;
  - terminie dobrowolnego wyjazdu;

- w niektórych przypadkach pouczenie, które otrzymywał cudzoziemiec w języku polskim podczas zatrzymania różniło się od pouczenia, które otrzymywał w zadeklarowanym przez siebie języku oraz stosowano niejednolite pouczenie przy zatrzymywaniu cudzoziemca;

- w pouczeniu dotyczącym „*informacji o możliwości i sposobie złożenia wniosku o cofnięcie zakazu ponownego wjazdu i wniosku o przedłużenie dobrowolnego wyjazdu*" wskazywano nieaktualne publikatory oraz podstawy prawne, które zostały uchylone (art. 75 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP);

- nie pouczano o możliwości złożenia wniosku o *„przedłużenie dobrowolnego wyjazdu",* wobec cudzoziemców, którym wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w której odstępowano od orzekania o zakazie ponownego wjazdu;

- w postępowaniach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu nie zawierano informacji o spełnieniu obowiązku wynikającego z art. 327 ust. 2 ustawy *o cudzoziemcach*, dotyczącego ustnego lub pisemnego tłumaczenia podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia czy i w jakim trybie służy odwołanie od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;

- niezgodne z deklarowanym przez cudzoziemca językiem dokonywano tłumaczenia pouczenia czy i w jakim trybie służy odwołanie od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;

- w zawiadomieniach dotyczących wszczęcia postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu w części dotyczącej „Informacji" wskazano nieaktualne publikatory oraz podstawy prawne, które zostały uchylone (art. 33§ 2a i § 3a Kpa);

- wydawanie decyzji w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu w oparciu o inne dane personalne, niż te zawarte w paszporcie cudzoziemca, a następnie rejestrowanie ich w dostępnych bazach danych.

3. Sprawowanie nadzoru w przedmiotowym zakresie - oceniono <u>pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości</u>

- nadzór nad realizacją ww. obszarów oceniono pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Ustalony stan faktyczny wskazuje, iż nadzór był niewystarczający, bowiem doszło do powstania nieprawidłowości w obszarach poddanych kontroli.

1. Rozwiązania organizacyjno – porządkowe w zakresie czynności związanych z zakresem kontroli z uwzględnieniem obowiązku realizacji zadań zamieszczonych w szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy realizujących i nadzorujących przedmiotowe zadania

Prowadzenie postępowań administracyjnych i wykonywanie zadań, o których mowa w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach* (Dz. U. z 2024 r. poz. 769 z poźn. zm.) oraz wydawanie decyzji w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu ujęto w szczegółowym zakresie obowiązków i uprawnień Komendanta Placówki Straży Granicznej w Olsztynie [1].

Sprawowanie nadzoru nad realizacją prowadzonych postępowań administracyjnych wobec cudzoziemców zgodnie z *Wewnętrznym podziałem zadań PSG w Olsztynie oraz szczegółowym zakresem obowiązków i uprawnień* przydzielono Komendantowi Placówki Straży Granicznej w Olsztynie, jak również Zastępcy Komendanta Placówki Straży Granicznej w Olsztynie [2], jednakże stwierdzono brak zapisu dot. nadzorowania pełnienia służby, w zakresie zadań realizowanych przez Grupę ds. Cudzoziemców, Grupę Służby Granicznej oraz samodzielnych stanowisk w zakresie obowiązków Zastępcy Komendanta PSG w Olsztynie. O powyższym poinformowano podmiot kontrolowany w dniu 1 sierpnia 2025 r. podczas kontroli w siedzibie podmiotu. Ponadto zadania z zakresu objętego kontrolą przydzielono również Kierownikowi Grupy ds. Cudzoziemców oraz Kierownikowi Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców Placówki Straży Granicznej w Olsztynie [3].

W ramach realizacji czynności kontrolnych ustalono, że w okresie objętym kontrolą postępowania w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu prowadzili oraz wydawali

[1] pkt 2.15 oraz pkt 3.17 szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień Komendanta Placówki Straży Granicznej w Olsztynie stanowiący załącznik nr 14 do Decyzji nr 135 Komendanta W-MOSG z dnia 16 czerwca 2023 r. oraz pkt 2.29 oraz pkt 2.74 szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień Komendanta Placówki Straży Granicznej w Olsztynie stanowiący załącznik nr 29 do Decyzji nr 10 Komendanta W-MOSG z dnia 27 lutego 2025 r. akt kontroli Tom I str. 36-46.

[2] Pkt. 1.16 *Wewnętrznego podziału zadań PSG w Olsztynie z dnia 27 września 2024 r. Akta kontroli Tom I str. 18-35.*

[3] Akta kontroli Tom I str. 71-80.

decyzje w tej sprawie upoważnieni funkcjonariusze Grupy ds. Cudzoziemców oraz Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców Placówki Straży Granicznej w Olsztynie. Na podstawie analizy szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy pełniących służbę w wyżej wskazanych zespołach potwierdzono posiadanie przez nich uprawnień między innymi do prowadzenia postępowań w stosunku do cudzoziemców, do których zachodzą przesłanki uzasadniające wydanie decyzji zobowiązania cudzoziemca do powrotu, wydaniu tych decyzji oraz właściwego ich odnotowywania w dokumencie podróży cudzoziemca w ramach posiadanych upoważnień do realizacji czynności służbowych określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach* [4] .

Kontrolowany obszar oceniono pozytywnie.

2. Prowadzenie postępowań w sprawie zobowiązania cudzoziemców do powrotu.

W ramach czynności kontrolnych poddano analizie 41 zakończonych postępowań w sprawie zobowiązania cudzoziemców do powrotu realizowanych przez funkcjonariuszy PSG w Olsztynie w okresie objętym kontrolą wraz z całą wytworzoną dokumentacją, co stanowiło 100 % wszystkich spraw zakończonych decyzją prawomocną.

Podstawą dokonywanych ustaleń była zgromadzona dokumentacja w aktach postępowania oraz uzyskane w trakcie kontroli wyjaśnienia oraz inna dokumentacja.

Stwierdzono, iż w każdym przypadku decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu wydał właściwy organ lub osoba przez niego upoważniona zgodnie z art. 310 ustawy *o cudzoziemcach.*

W każdym przypadku wykonano czynności służbowe w ramach zarejestrowania spraw dotyczących zobowiązań cudzoziemców do powrotu w systemie teleinformatycznym POBYT v. 3 oraz ZOB SOC CBD SG. W wyżej wskazanym rejestrze zostały umieszczone również fotografie cudzoziemców. Analiza akt postępowania przedstawionych do kontroli potwierdziła, że zgodnie z obowiązkiem nałożonym na organ wydający decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu wynikającym z art. 324 ust. 1 ustawy *o cudzoziemcach,* pobrano odciski linii papilarnych [5].

Stwierdzono również, że strona postępowania miała możliwość wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Ustalono, że w każdym przypadku strona postępowania informowana była o możliwości zapoznania się z aktami. Fakt powyższej czynności dokumentowany był w postaci protokołu zapoznania się z aktami sprawy.

W wydanych decyzjach administracyjnych prawidłowo wskazywano termin zakazu ponownego wjazdu, jak również to, że zakaz dotyczy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen zgodnie z art. 318 ustawy *o cudzoziemcach*. Prawidłowo w decyzjach określano czas trwania zakazu ponownego wjazdu, który odpowiada okresom wskazanym w art. 319 ustawy *o cudzoziemcach.*

Komendant Placówki Straży Granicznej w Olsztynie jako organ prowadzący postępowanie pouczał cudzoziemca o możliwości złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, o możliwości pomocy w dobrowolnym wyjeździe oraz o organizacjach pozarządowych zajmujących się udzielaniem cudzoziemcom pomocy,

[4] Akta kontroli Tom I str. 81-259.
[5] Notatka służbowa akta kontroli Tom I str. 300-301.

w tym pomocy prawnej. We wskazanym pouczeniu znajdowały się również informacje, które wskazywały, że organ prowadzący postępowanie zapewnia cudzoziemcom możliwość korzystania z tłumacza w przypadku, kiedy cudzoziemiec nie włada językiem polskim w wystarczającym stopniu. We wszystkich aktach prowadzonego postepowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu była zawarta informacja dotycząca w jakim stopniu oraz jakim językiem posługuje się cudzoziemiec.

W decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu wydanej bez określenia terminu dobrowolnego powrotu prawidłowo wskazano państwo do którego cudzoziemiec powraca zgodnie art. 315 ust 4 ustawy *o cudzoziemcach.*

We wszystkich poddanych kontroli przypadkach stwierdzono, że cudzoziemca nie pouczano z zakresu rozporządzenia nr 2016/679 (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 r. *w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych* - „RODO". Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że funkcjonariusze odstępowali od wręczania przedmiotowych pouczeń, w przypadku gdy cudzoziemiec otrzymał takie pouczenie podczas prowadzonej kontroli legalności pobytu. W objętych kontrolą postępowaniach administracyjnych stwierdzono, że w aktach cudzoziemca dotyczących prowadzonego postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu znajduje się kopia wręczanej w związku z prowadzoną wobec cudzoziemców kontrolą legalności pobytu *„klauzuli informacyjnej dotyczącej osób poddanych kontroli legalności pobytu"*. W przypadku kiedy wobec cudzoziemca prowadzone są różne procedury, do każdej z nich powinna być dołączona informacja o pouczeniu cudzoziemca zgodnie z rozporządzeniem nr 2016/679 (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 r.

W każdym przypadku cudzoziemiec otrzymywał „*pouczenie o zasadach i trybie postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu".* Jednakże stwierdzono, że w przedmiotowych pouczeniach znajdowały się błędne informacje tj.:

- w 11 przypadkach wskazano, że termin na wniesienie odwołania od przedmiotowej decyzji wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji, w tym w 9 przypadkach jako Organ wyższego stopnia wskazano Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Zgodnie z art. 321 ustawy *o cudzoziemcach* organem wyższego stopnia jest Komendant Główny Straży Granicznej, a termin do wniesienia odwołania wynosi 7 dni.

- w 9 przypadkach okresy trwania zakazu ponownego wjazdu na terytorium RP i innych państw obszaru Schengen wskazano od 6 m-cy do 5 lat. Zgodnie z art. 319 ustawy *o cudzoziemcach* okresy te w określonych przypadkach wynoszą od 6 miesięcy do 10 lat.

- w 9 przypadkach wskazano, że termin dobrowolnego wyjazdu wynosi od 15 do 30 dni. Zgodnie z art. 315 ustawy *o cudzoziemcach* termin dobrowolnego wyjazdu wynosi od 8 do 30 dni [6]. Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że przedmiotowe pouczenia pobierane były przez funkcjonariuszy z materiałów udostępnionych przez ZdSC KGSG bez dokonania weryfikacji z obowiązującymi przepisami prawa.

W 26 przypadkach dokonano zatrzymania cudzoziemca w związku z czym wręczono im pouczenia dla osób zatrzymanych, jednakże nie stosowano w tym zakresie jednolitości. Po analizie przedmiotowych pouczeń stwierdzono, że w 9 przypadkach przy zatrzymaniu cudzoziemcom wręczano w języku polskim „*pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym"*, natomiast tłumaczenie pouczenia, które otrzymywał cudzoziemiec w zadeklarowanym języku różniło się treścią zawartych w nim praw przysługujących

[6] Akta kontroli Tom I str. 457-535.

zatrzymanemu, a mianowicie otrzymywał „*pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego cudzoziemca”*, w 23 przypadkach zatrzymany otrzymywał „*pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym”* zarówno w języku polskim jak i tłumaczenie w języku, który deklarował, w 3 przypadkach zatrzymany otrzymywał „*pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego cudzoziemca”* zarówno w języku polskim jak i tłumaczenie w języku, który deklarował. Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że funkcjonariusze dokonujący zatrzymania korzystali z materiałów zamieszczonych na stronie intranetowej Wydziału do Spaw Cudzoziemców W-MOSG w Kętrzynie oraz mieli oni świadomość, że przedmiotowe pouczenia różnią się od siebie treścią.

W informacji dotyczącej: „*informacji o możliwości i sposobie złożenia wniosku o cofnięcie zakazu ponownego wjazdu i wniosku o przedłużenie dobrowolnego wyjazdu*” wskazywano nieaktualne publikatory oraz podstawy prawne, które zostały uchylone (art. 75 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. *o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP*) [7]. Stwierdzono również, że w 8 przypadkach strona postępowania nie została pouczona o możliwości przedłużenia terminu dobrowolnego wyjazdu. Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że odstępowano od doręczenia przedmiotowej informacji, w sytuacji kiedy w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu odstępowano od orzekania o zakazie ponownego wjazdu, natomiast powyższe pouczenie zawierało w treści pouczenie dotyczące „*informacji o możliwości i sposobie złożenia wniosku o cofnięcie zakazu ponownego wjazdu i wniosku o przedłużenie dobrowolnego wyjazdu”*. Potencjalnym skutkiem błędnego, różniącego się treścią lub brakiem pouczania może być wprowadzenie w błąd strony postępowania w zakresie przysługujących jej praw. Odpowiedzialność za powstałe rozbieżności ponoszą funkcjonariusze przeprowadzający czynności służbowe związane z zatrzymaniem cudzoziemca, wszczęciem postępowania administracyjnego i wydaniem w tej sprawie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, jak również ich przełożeni z tytułu sprawowanego nadzoru służbowego. Powyższe uznano jako nieprawidłowość.

Na podstawie przedstawionych do kontroli decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu (41 postępowań) Organ prowadzący postępowanie nie dokonał w całości obowiązku wynikającego z art. 327 ust. 2 ustawy *o cudzoziemcach*, dotyczący ustnego lub pisemnego tłumaczenia podstawy prawnej decyzji, rozstrzygnięcia oraz pouczenia czy i w jakim trybie służy odwołanie od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu a mianowicie:

- w 2 przypadkach stwierdzono, że tłumaczenie pouczenia czy i w jakim trybie służy odwołanie od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w wydanych decyzjach było niezgodne z zadeklarowanym przez cudzoziemca językiem, a mianowicie zadeklarowanym językiem w obu przypadkach był język angielski, natomiast tłumaczenia dokonano na język francuski oraz hiszpański [8]. Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że przedmiotowe tłumaczenia omyłkowo zostały umieszczone w treści decyzji. Potencjalnym skutkiem niewłaściwego tłumaczenia pouczania może być wprowadzenie w błąd strony postępowania w zakresie przysługujących jej praw, jak również skutkach otrzymania przedmiotowej decyzji. Odpowiedzialność za błędne tłumaczenia lub ich brak ponoszą funkcjonariusze przeprowadzający czynności służbowe związane z wydaniem decyzji o zobowiązaniu

[7] Akta kontroli Tom II str. 175-224.
[8] Akta kontroli Tom str.704 -714; 727-737.

cudzoziemca do powrotu oraz ich przełożeni z tytułu sprawowanego nadzoru służbowego. Powyższe działanie uznano jako nieprawidłowość.

- w 15 przypadkach w dokumentacji postępowania nie przekazano w formie pisemnej tłumaczenia informacji o podstawie prawnej (przyczynie) wydanej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz jej rozstrzygnięciu. Ponadto nie odnotowano, że powyższa informacja została przekazana w formie ustnej w języku zadeklarowanym przez cudzoziemca [9]. Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że ewentualny brak adnotacji może wynikać z konieczności szybkiego przeprowadzania postępowania i wydania decyzji w dniu jego wszczęcia. Potencjalnym skutkiem może być wprowadzenie w błąd strony postępowania w zakresie przysługujących jej praw, jak również skutkach otrzymania przedmiotowej decyzji Odpowiedzialność za powyższe ponoszą funkcjonariusze przeprowadzający czynności związane z wydaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz ich przełożeni z tytułu sprawowanego nadzoru służbowego. Powyższe działanie uznano jako nieprawidłowość.

W 2 przypadkach stwierdzono, że w wydanych decyzjach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu tj. decyzja nr 02-035/14/D-ZDP/2025 oraz decyzja nr 02-035/27/D-ZDP/2025 pomimo, posiadanego dokumentu paszportowego cudzoziemca, którego przedmiotowa decyzja dotyczyła wskazując imię cudzoziemca dodawano imiona jego ojca. Powyższe działanie spowodować może wygenerowanie nowej tożsamości w systemie ZOB SOC CBD SG lub w systemie POBYT v.3. Z otrzymanych z Placówki Straży Granicznej w Olsztynie informacji wynika, że takie działanie było realizowane w oparciu o sugestie cudzoziemca. Odpowiedzialność za powyższe działanie ponoszą funkcjonariusze przeprowadzający czynności związane z wydaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu ich przełożeni z tytułu sprawowanego nadzoru służbowego. Powyższe działanie uznano jako nieprawidłowość.

W 1 przypadku w decyzji nr 02-035/14/D-ZDP/2025 z dnia 13 lutego 2025 r. o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, jako jedną z podstaw wydania przedmiotowej decyzji wskazano art. 302 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach* tj. „*dane cudzoziemca znajdują się w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu i pobytu, jeżeli cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach ruchu bezwizowego lub na podstawie wizy Schengen, z wyłączeniem wizy upoważniającej tylko do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium*", natomiast z załączonego do sprawy formularza sprawdzeń przy oznaczeniu dokonanego sprawdzenia SIS (R) widnieje zapis *„ nie figuruje".* Komendant Placówki Straży Granicznej w Olsztynie wskazuje, że zapis *„nie figuruje"* wynika z niedopatrzenia. Faktycznie dane cudzoziemca zostały umieszczone we wskazanej bazie danych. Powyższe rozbieżności uznano jako uchybienie.

W decyzji nr 02-035/8/D-ZDP/2025 błędnie wskazano datę wydania decyzji, a mianowicie wpisano „27 października 2025 r." [10]. Z otrzymanych wyjaśnieniach wynika, że błędnie wskazana data zostanie zmieniona postanowieniem o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej.

[9] Akta kontroli Tom I str. 536 – 737.
[10] Akta kontroli Tom I str. 547-559.

W zakresie prowadzenia postępowań zgodnie z wymogami *Kodeksu postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r.(DZ. U. 2024 poz. 572 późn. zm.)*[11] stwierdzono że:

- zgodnie z art. 107 § 1 kpa decyzje zawierały: oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania decyzji, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygniecie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie czy i w jakim trybie służy odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji [12];

- w zawiadomieniach dotyczących wszczęcia postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu w części dotyczącej „Informacji" wskazano nieaktualne publikatory oraz podstawy prawne, które zostały uchylone (art. 33§ 2a i § 3a Kpa) [13]. Z wyjaśnień Pani Komendant wynika, iż powyższe jest efektem niedopatrzenia oraz stosowanie materiałów dostępnych na portalach SG. Odpowiedzialność za powyższe działanie ponoszą funkcjonariusze przeprowadzający czynności służbowe związane z wszczęciem postępowania w sprawie wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz ich przełożeni z tytułu sprawowanego nadzoru służbowego. Powyższe działanie uznano jako nieprawidłowość. Ponadto nie wskazywano również podstawy prawnej wszczętego postępowania w oparciu o art. 302 ustawy z dnia 12 grudnia 2013r *o cudzoziemcach* jak również art. 61 §1 *Kodeksu postępowania administracyjnego;*

- w objętych kontrolą postępowaniach administracyjnych w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu stwierdzono, że zgodnie z art. 66a kpa akta sprawy zawierały metrykę sprawy. Jednakże, nie wskazywane były wszystkie osoby uczestniczące w podejmowanych czynnościach zgodnie z art. 66a §2 oraz §4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* np. nie odnotowywano udziału tłumacza oraz wskazywano numer strony jako identyfikator określający dokument wskazujący na wykonanie tej czynności. Powyższe zaklasyfikowano jako uchybienie;

- postępowania administracyjne w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu prowadzone były z zachowaniem art. 35 *kodeksu postepowania administracyjnego.* W 1 przypadku jako przyczynę zwłoki zakończenia postępowania podano konieczność wyczerpującego zebrania materiału dowodowego, co było niezgodne ze stanem faktycznym. Powyższe uznano za uchybienie. Wobec cudzoziemca w dniu 20.12.2024 r. wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu. Jak wynika z „*protokołu zapoznania Strony z aktami postępowania administracyjnego"* w tym samym dniu stronie umożliwiono zapoznanie się z aktami postępowania przed wydaniem decyzji w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu. Strona postępowania nie złożyła oświadczenia co do zebranych w sprawie dowodów i materiałów oraz nie zgłosiła żądań. Ponadto, do protokołu przesłuchania strony w dniu 20.12.2024 r. na pytanie: „*Czy chce się Pan wypowiedzieć co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych zadań ?"* strona odpowiedziała*: „Nie".* Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2025 r. jako nowy termin załatwienia sprawy wyznaczono dzień 20.02.2025 r. powołując się na art. 77 *Kodeksu*

[11] Zwanego dalej Kodeksem postępowania administracyjnego.
[12] Notatka służbowa akta kontroli Tom I str. 300-301.
[13] Akta kontroli Tom II str. 1-174.

postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. tj. „*organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy”.* W dniu 10.02.2025 r. ponownie Organ prowadzący postępowanie administracyjne w sprawie o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu przesłał zawiadomienie o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszenia żądań. Następnie ponownie wydał postanowienie w sprawie wyznaczenia nowego terminu załatwienia sprawy wskazując na dzień 18.03.2025. Z akt prowadzonego postępowania wynika, że okres od wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu do wydania przedmiotowej decyzji wyniósł 3 miesiące. Przy czym od pierwszego zapoznania z aktami sprawy do wydania decyzji w aktach postępowania nie stwierdzono żadnych nowych dowodów czy materiałów. Zgodnie z art. 35 §1 i §3 *Kodeksu postępowania administracyjnego:* „*organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki”* oraz *„załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania.”* Z otrzymanych wyjaśnień wynika, że postępowanie zostało przedłużone z uwagi na fakt, iż cudzoziemiec miał odbywać karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Ponadto z uzyskanych przez funkcjonariusza PSG w Olsztynie informacji wynika, że dodatkowo może zaistnieć przesłanka określna w art. 302 ust. 1 pkt 9 ustawy *o cudzoziemcach*. Jednakże nie wypłynął żaden dodatkowy materiał świadczący o stwarzaniu zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa państwa [14].

Kontrolowany obszar oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

3. Sprawowanie nadzoru w przedmiotowym zakresie.

Podział kompetencyjny pomiędzy osoby funkcyjne został określony w Wewnętrznym Podziale Zadań PSG w Olsztynie. Nadzór na czynnościami będącymi przedmiotem kontroli powinien być realizowany poprzez weryfikację materiału zgromadzonego w poszczególnych teczkach. W poddanych kontroli aktach cudzoziemca we wszystkich 41 przypadkach nie odnotowano zapoznania się, a aktami postępowania przez kadrę kierowniczą dotyczących sprawowanego nadzoru w karach kontroli. W 3 przypadkach na 41 odnotowano wpis w karcie nadzoru dołączonej do dokumentacji postępowania. Obszar ten wymaga ze strony kierownictwa Placówki stałego nadzoru. W toku kontroli stwierdzono, iż doszło do wielu nieprawidłowości oraz uchybień w prowadzeniu postępowań w sprawach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w związku z czym uznano, że nadzór w powyższych obszarach był niewystarczający, co potwierdzają również karty nadzoru dołączone do postępowań. Powyższe zaklasyfikowano jako nieprawidłowość.

Kontrolowany obszar oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

[14] Akta kontroli Tom II str. 268-343.

V. ZALECENIA I WNIOSKI

W świetle dokonanych ustaleń kontroli, polecam:

1) dokonać zmian zapisów w szczegółowym zakresie obowiązków Zastępcy Komendanta Placówki Straży Granicznej w Olsztynie w oparciu o obowiązujący Wewnętrzny Podziałem Zadań w zakresie nadzorowania realizacji zadań przez Grupę ds. Cudzoziemców, Grupę Służby Granicznej oraz samodzielnych stanowisk;

2) w decyzji w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu nr 02-035/8/D-ZDP/2025 wydać postanowienie w sprawie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej wskazując prawidłową datę wydania przedmiotowej decyzji ;

3) zakładać oraz prowadzić metryki spraw poprawnie i kompletnie w tym wskazywać wszystkie osoby, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu administracyjnym, jak również jako identyfikator określający dokument wskazujący na wykonacie czynności wykorzystywać funkcjonalność automatycznego nadawania numerów z dostępnych modułów np. ZOB SOC CDB SG, EZD, POBYT v. 3. W metryce sprawy wykazywać tylko czynności procesowe w prowadzonych postępowaniach administracyjnych;

4) postępowania administracyjne w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu prowadzić zgodnie z art. 35 §1 i §3 *Kodeksu postępowania administracyjnego* t.j.: „*organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki”* oraz *„załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania”;*

5) pouczać cudzoziemców toczących się postępowaniach przy pierwszej czynności w zakresie rozporządzenia nr 2016/679 (UE) z dnia 27 kwietnia 2016 r. *w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych* - „RODO”, jeżeli nie byli oni wcześniej informowani lub treści uległy zmianie. Fakt pouczenia dokumentować w aktach sprawy;

6) w „ *pouczeniu o zasadach i trybie postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu”* dokonać korekty zapisów dotyczących:
   - terminu do wniesienia odwołania od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz o Organie do którego wnosi się przedmiotowe odwołanie;
   - okresu trwania zakazu ponownego wjazdu na terytorium RP i innych państw obszaru Schengen;
   - terminu dobrowolnego wyjazdu;

7) w przypadku dokonywania zatrzymania cudzoziemca w związku z okolicznościami uzasadniającymi wydanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu należy

wręczać „*pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego cudzoziemca”* zarówno w wersji w języku polskim jak również tłumaczenia na język zadeklarowany przez cudzoziemca;

8) przy postępowaniach zakończonych wdaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu każdorazowo na osobnym formularzu wręczać pouczenie dotyczące „*informacji o możliwości i sposobie złożenia wniosku o cofnięcie zakazu ponownego wjazdu i wniosku o przedłużenie dobrowolnego wyjazdu*” , ze wskazaniem aktualnych podstaw prawnych i publikatorów;

9) odnotowywać na wydanej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu czynności dokonania ustnego tłumaczenia lub odczytania przedmiotowej decyzji;

10) dokonywać tłumaczeń wydanych decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu zgodnie z zadeklarowanym przez cudzoziemca językiem;

11) w przypadku dysponowania dokumentem potwierdzającym tożsamość cudzoziemca posługiwać się danymi osobowymi, które są w nim zawarte;

12) prowadzić nadzór służbowy poprzez dokonywanie cyklicznych sprawdzeń dokumentacji wytwarzanej w trakcie prowadzonych czynności przez bezpośrednich przełożonych. Fakt dokonania kontroli odnotowywać w karcie nadzoru;

13) po zakończeniu prowadzenia postępowania administracyjnego akta przedkładać Kierownikowi Grupy do Spraw Cudzoziemców. Fakt dokonania sprawdzenia należy odnotować w karcie nadzoru.;

14) w ramach doskonalenia lokalnego przeprowadzić szkolenie dotyczące sporządzania dokumentacji służbowej przy czynnościach administracyjnych w szczególności związanych z wydawaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Nie formułowano wniosków pokontrolnych

Na podstawie art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej* (Dz. U. z 2020 r., poz. 224 z późn. zm) kierownik jednostki kontrolowanej jest zobowiązany w terminie 1 miesiąca pisemnie poinformować zarządzającego kontrolę o sposobie wykonania zaleceń lub przyczynach ich niewykonania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

KOMENDANT
Warmińsko-Mazurskiego Oddziału
Straży Granicznej

płk SG Daniel WOJTASZKIEWICZ
/podpisano elektronicznie certyfikatem kwalifikowanym/

Wykonano w egz. pojedynczym. Po nadaniu aa.
Wykonała M. Sudenis-Hukowicz, ☎ 664 32 59.
Dnia: 26.09.2025